

Eläkeiän alarajan laskeminen aikaisti eläkkeelle siirtymistä

Suomessa toteutettiin vuonna 2005 laaja eläkeuudistus, jossa vanhuuseläkkeen alaikärajaa laskettiin. Tutkimuksessa havaitaan, että ikärajan lasku aikaisti eläkkeelle jäämistä. Kun alaraja laskettiin 65:stä 63:een, myös yleinen eläköitymisikä laski. Taloudellisten kannustimien muutosten vaikutukset eläköitymiseen jäivät paljon heikommiksi alaikärajan muuttamiseen verrattuna. Eläköitymisikään voidaan siis vaikuttaa tehokkaasti ja vähäisin kustannuksin lakisääteistä eläkeikää muuttamalla.

Tutkimuksessa selvitettiin taloudellisten kannustimien sekä lakisääteisen eläkeiän muutosten vaikutusta eläköitymispäätöksiin suomalaisessa vanhuuseläkejärjestelmässä. Eläköitymispäätöksen vaikuttimia on tärkeää tutkia, jotta tulevaisuudessa voidaan suunnitella yhä parempaa eläkejärjestelmää.

Tutkimuksessa käytettiin Eläketurvakeskuksen tilastoaineistoja yhdistettynä Tilastokeskuksen aineistoihin. Ensimmäistä kertaa tutkijat pystyivät tarkastelemaan eläköitymistä kuukausitasolla Eläketurvakeskuksen kokonaisaineistolla.

Aineistojen avulla voitiin tarkastella eläkeuudistuksessa toteutettujen kannustinmuutosten ja lakisääteisen eläkeiän laskun kausaali vaikutuksia eläköitymiseen. Vuonna 2005 toteutettu eläkeuudistus tarjosi tarvittavan tutkimusasetelman kausaali vaikutusten tarkastelulle.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että lakisääteisen eläkeiän alarajan lasku 65:sta 63:een laski voimakkaasti vanhuuseläkeikää. Eläkeuudistuksen myötä samalla myös suomalaisten yleisin vanhuuseläköitymisen ikä aleni 65:stä 63:een.

Eläkeuudistuksessa muutettiin myös taloudellisia kannustimia kuten karttumaprosentteja ja varhennusvähennyksiä, joiden tavoitteena oli nostaa yleistä eläkkeelle jäämisikää. Korkeampi eläkekarttumaprosentti ennakkokäsityksen mukaisesti myöhensi eläköitymistä samalla kun korkeampi työhistorian aikana karttunut eläke alensi sitä. Taloudellisten kannustimien vaikutukset jäivät kuitenkin verrattain pieniksi suhteessa eläkeiän muutoksen vaikutukseen.

Eläkejärjestelmää suunniteltaessa on tärkeää ottaa kannustimien lisäksi huomioon myös lakisääteisen eläkeiän vaikutus käyttäytymiseen. Myös niillä tavoilla,

joilla eläkejärjestelmän muutoksista puhutaan ja tiedotetaan, voi olla vaikutusta. Nähtäväksi jää, miten paljon työnantajalla oli vaikutusta eläkkeelle jäämisessä. ■

Tutkimuksen rahoittivat Eläketurvakeskus, STN-WIP ja NBER Retirement and Disability Center.

Eläkeuudistusten vaikutus eläkkeelle siirtymiseen ja eläkeaikeisiin -tutkimusseminaari 11.6. (viimeinen ilmoittautumispäivä 7.6.2019).

LISÄTIETOJA

Tutkimuskoordinaattori **Ohto Kanninen**
Puh. (09) 2535 7348, 041 513 7175

Tutkija **Terhi Ravaska**
Puh. (09) 2535 7334

JULKAISU

Ohto Kanninen, Terhi Ravaska, Jon Gruber, Satu Nivalainen ja Roope Uusitalo
The Effect of Relabeling and Incentives on Retirement: Evidence from the Finnish Pension Reform in 2005
Palkansääjiä tutkimuslaitos, Työpapereita 328, 2019.